بازاڕ نیە؛ شیرەکانتان بڕژێنن!
ڕزگار عومەر …

فڕێدانی جۆرێك لە خواردەمەنی، یان سەرچاوەیەك بۆ خواردنی جۆراوجۆرو سەرەکی چێشنی دانەوێڵەی گەنم و جۆ، بۆ ئەوەی کەم بێت و خواستی لەسەر زۆربێت و نرخی بەرز بێتەوە کردەوەیەکی ڕێگا پێدراوە لە ئەمریکا و لە زۆر وڵاتیترتی ڕۆژئاوا. دەیان ساڵە بڕی گەورەو قەبارەی گرنگی ئەو خۆراکانەی فڕێ دەدرێنە نێو دەریاکان و ڕووبارەکان و هەندێ جار بیابانەکان دەتوانێ سوچێکی گەورەی هەژاری و برسێتی نەك تەنیا لە جیهان بەڵکو لە نێوخۆی ئەمریکاش چارەسەر بکە، بەڵام ئەم لۆژیکە سەدە لە سەد بەرژوەندو تەماحخوازیە، ئەم میتۆدە نامرۆڤانەیەو نائەخلاقیە، بەربەستە لەوەی هیچ سودێك لەم هەموو خۆراکە خەسار کراوە ببینرێ.

هەروەکو لەم هەلکاریەی وێنەکە دەبینن کە نرخی ١٠٠ پاوەند کە یەکسانە بە(٤٥.٣٥٩ کیلۆگرام) لە شیر لە مانگی ٣ ی ٢٠٢٠ دا دابەزیوە بۆ خوار ١٣$ دۆلاری ئەمریکی، ئەمەش وای کردووە یەکێك لە کۆمپانیا گەورەکانی بەرههێنانی شیرەمەنیەکان بە بیانووی مانەوەی بەرهەمەکان و نەفرۆشتنی داوا لە سەرچاوەکانی خۆیان بکەن کە شیرەکانیان بڕژێنن! لە ڕۆژی سێ شەمەی ڕابردوو واتە لە ٣١ ی ئادارەوە ئەو کێلگەو جوتیارانەی کە سەرچاوەی دابین کردنی شیرن بۆ ئەو کۆمپانیا زلە تەلەفۆنیان بۆ کراوە کە هەر یەکە ڕۆژانە ٢٥ هەزار لیتر لە شیری تازە دەشراوی پاك و تەندروست بڕژێننە نێو زێرابەکانەوە، ئەم کارە لە ٣١ ئادار دەستی پێ کردووە جارێ تا ڕۆژی دووشەمەی داهاتوو ٦ ی نیسان بەردەوام دەبێت! ئەگەری تازە کردنەوەشی بە قەناغی درێژتر سەد لە سەدە!

ئەم بێ ئەخلاقیە؛ لە کاتێکدایە کە تەنانەت بە پێ ی داتاکانی ساڵی ٢٠١٨ دا (٣٨.١) ملیۆن هاوڵاتی ئەمریکی لە هەژاری دەژین! لەم ڕێژەیە نزیکە ٤ ملیۆن هاوڵاتی خاوەن پێداویستی تایبەتن. هەر لە ساڵی ٢٠١٨ لە داتایەکی تایبەت بە منداڵان ڕوون بۆتەوە (١١.٩) ملیۆن منداڵ لە هەژاریدا دەژین لە ئەمریکا! سەنتەری نیشتیمانی تایبەت بە بێ خانەولانەکانی ئەمریکاش دەڵێت ” ساڵانە (دوو ملیۆن نیو) مناڵ توشی ئەزموونی نەبوونی شوێنی جێنشینی دەبن، لە هەمووشی تاڵتر ئەوەیە ئەوەیە ١١.١ ٪ خێزانەکانی ئەمریکا کە دەکاتە نزیکی ١٤.٣ ملیۆن خێزان توانای زەمانەت کردنی ژەمە خۆراکیەکانی خۆیان

نیە، بێجگە لەوەش کە ٢٩.٩٪ دانیشتوانی ئەمریکا کە دەکاتە ٩٣.٦ ملیۆن هاوڵاتی بە پێ ی داتاکانی ساڵی ٢٠١٨ زۆر نزیکن لە هێڵی هەژاری.

ئەم واقیعە؛ لە لایەك هەژاری و برسێتی لە لایەکیتر خواردنێکی تەندروستی وەکو شیر بە هەزاران لیتری فڕێ دەدرێتە زێرابەکانەوە زۆر بە ئازارە، بەڵام لە هەمووی بێ ڕەوشتری سیستەمەکە ئەوەیە کە ڕۆژانە پارەی ٢٥ هەزار لیتری شیری ڕژاو دەدرێتەوە بە خاوەن کێڵگەکان !

هاوڕێم لە خەونی قوڵت ڕابە … نەوزاد مدحەت

هەواڵەکان بەسەر پشتی بای خەما هاتن و
باس لە خەونی قوڵی تۆدەکەن
باس لەو دڵۆپە فرمێسکانە دەکەن
کە دەیانویست دەست بە ژیانەوە بگرن و
لە ژێر پێڵوی خەونی قوڵا قەتیس نەمێنن
فرمێسکەکان
قاڵبووی ڕۆژە سەختەکانی خۆتنن و
لەژێر پێڵوی خەونا ئۆقرە ناگرن
فرمێسکەکان بێ ڕەحمانە
ڕۆحی من ورد دەکەن.

هەواڵەکان جیان
جیان لە هەواڵە پڕ لەسەرشێتکانی
بەگژداچوونەوەی مەرگ

هەواڵەکان باس لە خەونی
سەر تاڵەموی مەرگ و ژیان دەکەن.
هۆ هاوڕێکەم
شەق لە بای خەم دەدەم و
بەسەر پشتی یادەوەرێکاندا دێمەوەلات

دەست دێنم و ڕادەپەڕی
ڕادەپەڕی و پەنجەت لەسەر
پەلەپیتکەی دەمانچەیەکی چواردەخۆر و
تیژ خۆمان دەکەینە ئەوکۆڵانانەی
کەپێمان وایە دەمان باتەوە ماڵی خۆر
پێمان وایە ئەوسەری کۆڵان
ماڵی هەمیشەیی خەندە بزربۆکانە.

ڕابە هاوڕێ
هێشتا ژیان بای ژیانی پێوە ماوە
من لەوێم لەبەر دەرگای ژوورەکەت
دونیایەک قسەم لە پریاسکەی یادەوەریم بۆ هەڵگرتووی
ڕابە هاوڕێ
دڵتەنگم بەخەونی قوڵی تۆ.

April-2020
Nawzad Medhat

کۆرۆنا – فۆبیا و دەروونروستی … د. سەڵاحی گەرمیان

کاتێك مر□ق هەستئەكات چالاكیەكانی ژیان لە ڕاوەستانداية لە جیهاندا، باری ئابوری وڵاتان بەرەو داڕمان ئەڕوات، جووڵەی هاتووچۆ لەسەر زەوی و لە ئاسمانی وڵاتاندا تادێت سست ئەبێت، شارە گەورەكانی؛ لەندن، پاریس، نیویۆرك، بەیجین، ڕۆما، بەرلین، تورینتۆ، سیدنی و زۆری تریش كشوماتن. فاكتۆری و كارگە زەبەڵاحەكانی وڵاتان لە كاركردن وەستاون، كەناڵەكانی میدیا و سایتی ئینتەرنێتی و تۆڕەكانی سۆشیال-میدیا هەواڵ و وێنە و ئاگاداریی جۆراوجۆری□ تەشەنەكردنی پەتاكە ئەگوازنەوە‌. وڵاتە زلهێزەكان دەستەوەستانن و جبەخانەی چەكی ئەتۆمی و مۆشەكی دورمەوداكانیان كە نیشانەی هەیبەت و باڵادەستیان بوو، بێ توانا و بێ كاریگەرین لەم دۆخە ئاڵۆز و ترسناكەدا. پزیشك و زانا و

توێژەرانی زانکۆ و ناوەندە زانستییەکان و دامودەزگا و ئامێر و کەرەستە جۆراوجۆرەکانی وڵاتانی پشکەوتووی جیهان لە هەوڵ و کۆششدان بۆ دۆزینەوەی چارەسەر. کار و کەسابەت نەماوە، زانکۆ و خوێندگەکان داخراون و داهاتووی منداڵ و لاوان نادیارە، پەرستگاکان چۆڵن، پەیوەندی و گردبونەوەی کۆمەڵایەتی بەرەو نەمان ئەچێت، بەگۆمانەوە ئەڕوانیتە نزیکترین هاوڕێکانی نەبادا هەڵگری ڤایرۆس بن. هەر هەموومان بەڕەو نادیاری هەنگاو ئەنێین و ترسمان لە شتێکی نەزانراو هەیە ئۆقرەی لێبڕیوین، دەستکی دەرگاکان، دەستی کەسانی خۆشەویستمان، شوێنە گشتییەکان، هەرهەموو هەڕەشەن لە سەر ژیانمان. دۆخەکە وایکردووە خەڵك واز لە کار و ماف و ئازادی و خۆشی خۆیان بێنن و کونجی ماڵەوە بگرن لە پێناو خۆپاراستن لەو ڤایروسە.

ئەوانەو لەئەنجامی دروستبوونی وتیواتی ناو کۆمەڵ و بڵاوبوونەوەی هەواڵ و ڕاپۆرتی بێسەروبەر و ناڕوون لە سەرچاوەی جیاجیاوە، یان لەبری زانایان و پسپۆرانی بواری تەندروستی و زانست، ئەبینین سیاسەتمەداران و بەرپرسانی نەشارەزا ئەدوێن و هەواڵ و زانیاری هەڵە ئەگەیەنن بەمەبەستی دەربڕینی هاوخەمی بۆ خەڵکی وڵاتەکەیان بۆ ئامانجی سیاسی. بۆیە لە هەر شوێنێك هەواڵی توشبوون بە ڤایروسەکەوە بڵاوبێتەوە، نادیاری باڵئەکێشێت بەسەر ڕۆژانی داهاتووی خەڵکدا و کاردانەوەی زۆر ئەخاتە سەر باری دەروونیان، ترس و دڵەڕاوکێی لە توشبوون بە ڤایرۆسەکەوە دایانئەگرێت و لە زۆر حاڵەتدا مۆتەکەی مردن بەرۆکیان پێئەگرێت و توشی فۆبیا ئەبن. بەواتایەکی تر دیاردەی(کۆرۆنا – فۆبیا aCoronaphobi) دێتە ئاراوە لە ئەنجامی ترسی زۆر و شڵەژان و دڵەڕاوکێی بەردەوام. بێگومان بۆ کەسانێك کێشەی دەروونیان هەبێت، وەك سکیزۆفرینا، پارانۆیا و خەمۆکی، شڵەژانی دەروونی و هتد، ئەوا ژیانیان سەختترئەکات و باری دەروونییان قورستر ئەبێت.
ئەو حاڵەتی فۆبیایە تەشەنە ئەکات تا ئەگاتە حاڵەتی هیستیریا وەك لە کاتی هەڵەداوانی خەڵك بۆ بازاڕ و سوپەرمارکێتەکان بۆ بەدەستهێنانی شتومەك و پێداویستیەکانی ژیان. لە کەشێکی وادا زۆرجار بشێوی و ئاڵۆزی وە ڕووداوی نەخوازراوی جۆراوجۆری لێئەکەوێتەوە، دوورنیە نائارامی و بێسەروبەری باڵبکێشێت بەسەر دۆخی سیاسی و ئابوری و کۆمەڵایەتیدا.
پێویستە ئەوە بزانین، ترس و دڵەڕاوکێ وسترێس نیشانەی لاوازی کەسێتی و ترسنۆکی و کێشەی دەروونی نین، بەڵکو پێویستن بۆ ووریایی و ئاگاداربوونەوە و خۆپاراستن لە هەڕەشە و مەترسی جۆراوجۆر. ئەو

حاڵەتە دەروونییانە، هەر لەسەرتای مێژووەوە بەشێك بوون لە ئەزمونی ژیانی مرۆڤ، وەك میكانیزمی سروشتی بۆ بەرەنگاربوونەوەی مەترسییەكان پەنای بۆ بردووە. دڵەڕاوكێ وەك نمونە، بنەمایەكی گرنگە و هاندەرە بۆ گەشەكردن و پەرسەندنمان و وەڵامدانەوەی گونجاندن و خۆئامەدەكردنە بەرەوڕووی مەترسی و هەڵكردن لەگەڵ بارودۆخی دیاریكراودا. مرۆڤ ناتوانێت لە دڵەڕاوكێ خۆ بەدور بگرێت، بەڵكو ئەتوانێت هەوڵبدات فێربێت چۆن مامەڵەی لەگەڵ بكات بۆ ئەوەی بتوانێت كاریگەربێت لە ژیانی ڕۆژانەیدا. گەر خوێندكارێك بۆ نمونە، ترس و دڵەڕاوكێی لە دەرنەچوون لە تاقیكردنەوەدا نەبێت، ڕاناچەڵەكێت و خۆی ئامادە ناكات، یان شۆفێرێك بەبێ ترس و دڵەڕاوكێ ئۆتۆمبیل لێخوڕێت، بێگومان توشی ڕووداو ئەبێت و ژیانی خۆی و كەسانیتر ئەخاتە مەترسی و بەر هەڕەشەی لەناوچوونەوەێ.

لەئێستادا باشترین ڕێگاچارە، خۆئامادەكردنە بۆ ڕووبەڕوبونەوەی نادیاری ژیانی داهاتوومان. كاتێك لە دۆخێكی وادا خۆمان ئەبینین، جەستە و هۆشمان بەردەوام لە هەوڵدانی دۆزینەوەی ڕێگاچارەن بۆ هێوركردنەوە و هەستكردنمان بە ئارامی وەك میكانیزمێك بۆ بەردەوامی بەژیان. بۆیە زۆر ئاساییە توشی

كاتێك دۆخەكە درێژەئەكێشێت، زۆرجار ترس و دڵەڕاوكێ و شڵەژان و فۆبیا كاردانەوەی نەرێنیان لێئەكەوێتەوە وەك پەنابردنە بەر خوارنەوەی ئەلكوهۆل و مادە سڕكەرەكان، یان زیادەخۆری و وەسواسی و توڕەیی و هەڵشاخان بەدەوروبەردا. لە حاڵەتی وادا پێویستە مرۆڤ ژیرانە بەخۆیدا بچێتەوە و ژیرانە پەنابباتە بەر شێوازی دروست و لۆجیكی بۆ زاڵبوون بەسەر ئەو حاڵەتانەدا كە دواتر دێینە سەری.

دەرووندروستی لەسەردەمی كۆرۆنا ڤایروسدا

كۆرۆناڤایروس زەنگی مەترسی لێدا و ئۆقرەی لە ملیۆنان كەس لە سەرانسەری جیهان بڕیوە و بەئاگای هێناینەتەوە تا بەخۆماندا بچینەوە و شێوازی ژیان و بیركردنەوەمان بگۆڕین و ئەو بۆچوونانەی لەگەڵ زانستدا یەكناگرنەوە بەلاوەیان نێین و تەنیا لەڕێی زانیاری و زانست و ڕێنماییە تەندروستی و دەرووندروستیەكانەوە ئەكرێت زاڵبین بەسەر پەتا و نەخۆشییەكاندا نەك بە گوێنەدان و خەمساردی و پەنابردنە بەر نزا و پاڕانەوە و خورافاتی بێ بنەما. لەم ڕۆژگارەی سەردەمی كۆرۆنادا، بایەخدان بە دەرووندروستی هاوتای بایەخدانە بە دۆزینەوەی چارەسەر بۆ پەتاكە و چەندە كرۆناڤایروس مەرسیدارە، ترس و تۆقین لە نادیاری و مەترسی توشبوون بەهەمان شێوە كاری لەسەر تەندروستی و باری ژیانی مرۆڤ هەیە.

دەرووندروستی بەشێكی دانەبڕاوە لە سەلامەتی گشتی مرۆڤ و تەنیا ئەوەنیە لە بشێوی و شڵەزانی دەروونی خۆت بەدوور بگریت، بەڵكو

ئەوەیە کاتێك مرۆڤ لە دۆخێکدا ئەژێت، تیایدا بتوانێت خۆی بگونجێنێت و هەڵبکات لەگەڵ گوشار و کێشە و کۆسپ و ڕێگری و هەڕەشەکانی سەرڕێی ژیانیدا.

بایەخدان بەلایەنی دەروونی و دەرووندروستی ئەرکێکی پێویست و گرنگە و نابێت بەکەم سەیربکرێت لەم ساتەوەختەدا. ئەوەی جێی نیگەرانییە، لای زۆرێك لە تاکەکانی کۆمەڵ و بگرە لای هەندێك لە کاربەدەستانی حکومی و بواری تەندروستیش درك بە کاریگەری نیگەتیڤی لاوازی باری دەروونی لەسەر سیستەمی بەرگری و خۆپارێزی لەش توشبوون بە پەتاکە ناکرێت.

تێکچوونی باری دەروونی بەهۆی ترس و دڵەڕاوکێ و سترێسەوە هۆکارە بۆ دەردانی هۆرمۆنی کۆرتیزۆل کە کارئەکاتە سەر لاوازبوونی سیستەمی ڕێگرتن لە میکرۆب و ڤایروسەکان(Immune System)، بێگومان لەپاڵ چەندین هۆکاری تر لەوانە، شێوازی ژیان، کەمخەوی، جگەرەکێشان، جۆری خواردن و خواردنەوە. بە پێچەوانەشەوە، دەرووندروستی و دڵخۆشی و هەستکردن بە کامەرانی و گەشبینی هۆکاری گرنگن بۆ بەهێزکردنی سیستەمی ڕێگرتن و یارمەتیدەرن بۆ بەهێزکردنی بەرگری لەش دژ بە کۆرۆنا ڤایروس و پەتا و درمە جۆراوجۆرەکان.

چەندین توێژینەوەی نوی لەسەر شێوازی بیرکردنەوە سەلماندویانە، ئەو نەخۆشانەی بە شێوەی نەرێنی ئەڕوانە چارەسەری نەخۆشی ڕێژەی چاکبونەوەیان کەمترە، پێچەوانەی ئەوانەی بە شێوەی ئەرێنی ئەڕوانە چارەسەری نەخۆشی.

زاڵبوون بەسەر ترس و دڵەڕاوکێی و کۆرۆنا – فۆبیادا

چەندە کۆرۆنا ڤایروس هەڕەشەیەکە لەسەر ژیانی مرۆڤ و مەترسی گواستنەوەی و بڵاوبونەوەی خێرایە، ئەوەندەش ترس و دڵەڕاوکێی توشبوون بە پەتاکە و کۆرۆنا – فۆبیا هەڕەشەیە و بەخێرایی دەگوازرێتەوە لە کەسێکەوە بۆ کەسێکی تر و لەوانەشە کارتێکردنی فاکتەری دەروونی پەتاکە گەورەتربێت لە کارتێکردنی پەتاکە خۆی. هەر لەم بارەیەوە

توێژینەوەیەکی ئینستیتوتی ماکس پلانك Max Planck لە ئەڵمانیا دریخستووە، چۆن پەتا بڵاوئەبێتەوە، ترس و دڵەڕاوکێیش بەهەمان شێوە تەشەنە ئەکات و لەناو خەڵکدا بڵاوئەبێتەوە. لە ئەنجامی بینینی کەسانیتر لە خەمباری و ناخۆشیدا چ کەسانی نزیکبن یان دوور، ستریسی هاوسۆزی ڕوو لە زیادبوون ئەکات.

کاتێکێکیش لە هەموو سوچێکی دوونیا خەڵك لە ترس و دڵەڕاوکێدابن، هەڵبەتە کاردانەوەی نەرێنی زۆری ئەبێت بەسەر هەر تاکێکەوە. بۆیە زۆر پێویستە لە هەوڵی ئەوەدابین کە کەسوکار و هاوڕێ و کەسانی

دەوروبەری خۆمان هێور و ئارام کەینەوە. شتومەکی زیاد لە پێویست کڕەکە نەکەین و گەر نیشانەی نەخۆشی تیاماندا دەرکەوت نەچینە دەرەوە، یارمەتی دراوسێ و دەوروبەرمان بدەین، چونکە میهرەبانی و چاکەش تەشەنە ئەکات و بڵاوئەبێتەوە بۆ ئەوانی تر.

بۆ زاڵبوون بەسەر ترس و دڵەڕاوکێ و کۆرۆنا – فۆبیادا، ئەم ڕێنماییانە کە زۆربەی پسپۆڕانی بواری دەروونی کۆکن لەسەری پێویستن بەرچاوبگیرێن.

• بۆ بەدەستهێنانی زانیاری، پێویستە پەناببرێتە بەر سەرچاوەی باوەڕپێکراو وەك وەزارەتی تەندروستی و ڕێکخراوی تەندروست جیهانی و تابکرێت دورکەویتەوە لەو سەرچاوانەی جێی متمانەنین و هەواڵی بێ بنەما بڵاوئەکەنەوە. بەتایبەت ئەو هەواڵانەی لەڕێی تۆڕەکانی سۆشیال میدیاوە ئەگوازرێنەوە.

• پێویستە پشوو بدرێت بە مێشك، لەڕۆژێكدا تەنیا یەك یان دوو جار گوێ لە هەواڵەکان بگرە و کات دیاریبکە بۆ گوێگرتن و سەیرکردنی بەرنامەی جیاجیا لە کەناڵە تەلەڤیزیۆنەکان و بیروڕا لەگەڵ کەسانی تر لەسەر پرسە جیاجیاکاندا بگۆڕەوە.

• ئەوە بزانە، باشترین ڕێگا ئەوەیە، بیر و هۆشت بەشێوەیەکی پۆزەتیڤ بخەیتە سەر ئەو لایەنانەی گرنگ و بایەخدارن لە ژیانتدا، هەوڵبدە گەشبین بە، چونکە بۆ ئەم دۆخەکە نادیار و ئاڵۆزە، ڕەشبینی باری دەروونیت خراپتر ئەکات. لە جیهاندا چەندین قەیران و ئافات و کارەسات ڕوویاندا و بەسەرچوون و ئەم ڤایرۆسەش تێپەڕ ئەبێت و بێگومان زانایان ڕێگای چارەسەر ئەدۆزنەوە بۆی.

• گۆڕینی شێوازی نەرێنی لە بیرکردنەوە کە ئەبنە هۆی ترس و دڵەڕاوکێ بە شێوازێکی ئەرێنی و هەوڵبدە شێوازی دیالۆگ لەگەڵ خۆتدا بگۆڕە، بۆنمونە؛ لەکاتی بەدیکردنی نیشانەی نەخۆشی، لەبری ئەوەی بڵێیت: من نەخۆشم یان نەخۆشئەکەوم، ئەکرێت بڵێی: وادێتە عەقڵم خەریکە نەخۆشئەکەوم، واتە لەمێشکی مندا وادەرئەکەوێت و لە ڕاستیدا خۆی وانیە.

• گرنگە پەیوەندی کۆمەڵایەتی بەردەوام بێت، لەبارودۆخی ئێستای سنووردارکردنی هاتوچۆدا، ئەکرێت بەڕێگای ئینتەرنێت و سۆشیال میدیا و ئەپلیکەیشنی مۆبایلەوە بێت.

• ئامانجێك دانێ کە بتوانیت بەدەستی بینیت.

• هەوڵبدە باش بخەویت.

• گرنگی بە جوڵەی جەستە و وەرزش بدە. چونکە وەرزش چەندە سودی بۆ جەستە هەیە ئەوەندەش بۆ باری دەروونی بەتایبەتی بەسودە بۆ کەمکردنەوەی دڵەڕاوکێ و خەموکی و سترێس.

• شێوازەکانی ئارامبوونەوە پێڕەو بکە، وەك تەکنیکی هەناسەدان،

د. سەڵاحی گەرمیان
selah.germian@yahoo.com.au

ئەندێشەی وەهم … گەشاو محمد عەتا

وەرە و
لە گەڵم هەناسە بە
چاوەکانت داخە و
هەناسە بە
سینەت پڕ کە لە بۆنی ژوورەکەم
ئەرێ لەوێ بێزار نەبووی …!!؟
لە شانۆ کپەکان
لە نواندن بێزار نەبووی ..!؟
تۆ سوێندت خوارد
تا ئەبەد لە چاوەکانما بنوی
لەوێ گەورە بی
هەموو دونیا تەی کەی و
هەر لەوێش پیر بی
تۆ بەڵێنت دا
کۆتایی بەم ژاوەژاوە بێنی
بەم سارد و سڕیەت
وەرە و ……
لە گەڵم هەناسە بە
خۆ ئێمە ڕۆحمان ئاوێزانی یەك بوو
وەلێ نە وشەیەکمان وت
نە باسێکمان کرد
نە سەرەتایەك و
نە خاڵێکمان بۆ کۆتایی بوو
بە خەندە و نیگا

زۆر شت وترا
جوانترین شت
کات ڕۆی و تەمەن ڕۆی
لەم جەنجاڵیەدا ژینمان ڕۆی
وەك ئەوەی بیەوێ ، تا زووە کۆتاییمان پێ بێنێ
بێ ئاگایە لەوەی نامە ڕۆحییەکانمان
کەس درکی پێ نەکردووە
وەرە و لە گەڵم هەناسە بە
با ریتمی ژیان دووبارە کەینەوە
وەرە و
خو من نازانم چۆن بانگت کەم
بە چ ناوێ
هەر ئەوەندەی لێ ئەزانم
تۆ بوویتە من و منیش تۆ

سلێمانی

2020 / 3 / 21

ئەبێت هەموو زیندانیەکان دەستبەجێ دابخرێن … حەمید تەقوایی

هەر لەسەرەتای دەست پێکردنی قەیرانی کرۆناوە،حزبی ئێمە دروشمی “ئەبێت هەموو زیندانیەکان ئازاد بکرێن’ ی خستەڕوو. لە بەیانامەو لەدوان و ئەدەبیاتی حزبیماندا جەختمان لەسەرکردوەتەوە کە بەهۆی دەست پێکردنی کرۆناوە ژیانی سەدان هەزار ئینسان کە بەشێوەی [illegible] لە ژینگەداخراوەکاندا لەگەڵ کەمترین کەرەستە وپێویستی تەندروستیدا ژیان بەسەر دەبەن، بەو هۆیەوە ژیانیان لەبەردەم مەترسی ڕاستەقینەدایە.
تەنها ڕێگای پارێزگاری لە زیندانیەکان ئازادکردنی دەستبەجییانە. ئەمە پێوستی وئەرکێکی ئینسانیە، نەک ئەرکێکی حقوقی-

یاسایی.
لێرەدا ئەوەی کە بەندکراوەکان چ دۆسیەیەکیان هەیە،چ تاوانەکیان هەیەو بە ماوەی چەندەک سزادراون ؟ وە تەنانەت ئەگەر زیندانی سیاسین یان ئاسایین جێگاو دەورێکی نیە.سەدان هەزار ئینسان کەلەبارودۆخێکی زۆر لەباردان بە بڵاوبونەوەی قایرۆسی کوشندەی کرۆنا، وە بەبێ ئەوەی هیچ ئیرادەو هەڵبژاردەیەکیان لە خۆپاراستنیان هەبێت لە بەردەم مەترسی مردندان.
وە ئەبێت دەستبەجێ زۆر پەلەبکەین بە ڕزگار بونی ئەوان. وە تەنها ڕێگای ڕزگارکردنیان،ئازادکردنیانە لە زیندان وە ئەمەش بنەماو بناغەی ئەرک وداواکاری ئێمە بووە لە مانگێکە لەکێشەی زیندان و زیندانییەکاندا هەر لەسەرەتایی بڵاوبونەوەی کرۆناوە .
هەتا ئەو جیگایەی بە دۆسیەیەی زیندانییەکان ئەگەڕێتەوە،هەڵوێستی ئێمە ئاشکرایە.ئێمە بەردەوام خوازیاری ئازادی بێقەیدو مەرجی زیندانیانی سیاسی بووین. زیندانییە سیاسییەکان شەریف ترین کەسەکانی کۆمەڵگەن کە تاوانەکیان نییە، جگە لە ناڕەزایەتییان لە دژی هەڵاواردن وهەژاری و بێ مافی. وە لەگەڵ بڵاو بونەوەی قەیرانی کرۆناو بەبێ بڵاو بونەوەشی ئەبێت دەست بەجێ ئازاد بکرێن.
سەبارەت بە بەندکراوە ئاساییەکانیش ئەبێت بڵێین کە زۆربەی زۆریان بێ تاوانن. سیستەمی دادوەری کۆماری ئیسلامی،لەفەلسەفەی دادوەری وپێناسەی تاوان وسکاڵا وسزا هەتا یاسای تۆڵەسەندنەوە ی چاخی بەردین، هەتا ڕەوەندی دەستگیرکردن و دادگایکردنەکان و هیتر هیتر.
سەرتاپای هەتا لوتکە کۆنەپەرستانەو زاڵمانەو دژی ئینسانییە. لە نیزامێکدا کە دەستدرێژی بەسەر کچانی منداڵ لەژێر ناوی زەواجدا شەرعی و ڕێگە پێدراوە، بەڵام پەیوەندی نێوان ژنان وپیاوانی بێ تەمەن وەیان هاوڕەگەزبازی بە تاوان دادەنرێت و ئەنجامدەرانیان لەگەڵ زیندان و شەلاق و بەردەباران و لەبەرزاییەکەوە سزا ئەدرێن.
لە و نەوەدا قسەیەک ناتوانێت هەبێت بەناوی دادپەروەری و عەدالەت ودادگایی عادیلانەوە. لەگەڵ سەرنگوم کردنی کۆماری ئیسلامیدا ئەبێت دۆسیەیی هەموو بەندکراوەکان دوبارە ئاشکرا بکرێتەوە وە هەموو زیندانییەکان لە دادگایەکی سیکۆلار وعادیلانەو لەسەر بنەمایی یاسای مۆدێرن وئینسانی سەر لەنوێ دادگایی بکرێنەوە.
ئەمە باس و ڕەخنەی بنەڕەتی و بەردەوامی ئێمە بووە لە بابەت بە کاری زیندانەکان وزیندانییەکانەلە جمهوری ئیسلامیدا.
بەڵام لەم بارو دۆخەی ئێستادا تەئکیدی ئێمە لەسەر ئازادی دەست بەجێی زیندانییەکان لەو ڕەخنەیەوە سەرچاوەی نەگرتووە. هەر زیندانییەک لەگەڵ هەر دۆسیەیەکداو بەهەر ڕادەیەک لە تاوانی قورس کە هەیبێت، وە وای دانیین کە بەشێوەیەکی دادپەروەرانەش دادگایی

کراوە شیاوی ئەوە نیە لە زیندان بمرێت بەهۆی بڵاوبونەوەی پەتایی کوشندەی کرۆناوە.

بڵاوبونەوەی ڤایرۆسی کرۆنا لەزیندانەکاندا دەتوانێت چەند جار زیاتر لە دەرەوەی زیندانەکان قوربانی لیبکەوێتەوە، وەهەربۆیە ئەبێت بە شێوەیەکی گونجاو و خێرا ڕێگا لەم کارەساتە بگیرێت.

“جەعفەری عەزیم زادە” ڕوخساری ناسراوو دیاری بزوتنەوەی کرێکاری کە ئێستا لەزینداندایە، کەمەڵێک ڕاستی ڕاچڵەکێنەرو تاڵی سەبارەت بە دۆخی زیندانەکان بەیانکردوە. ئەو دەڵێت “لە بەندیخانەکەی ئێمەدا تەنها دوو ماسک ودووو جوت دەستکێش یان داوە بەنزیکەی ۸۰ نەفەر، هەواڵێک لە کەمترین مەوادی دژی بێگەن کردن و چاودێری پزیشکی نیە، وە ڕۆژانە سەدان کەس هاتوچۆی زیندانەکان دەکەن ودەتوانن ڤایرۆسی کرۆنا بگوێزنەوە”.

جەعفەر عەزیم زادە دەڵێت “نەک تەنها گیانی دەستگیرکراوەکان بەڵکو گیانی پاسەوانەکان وکرێکاران و کارمەندان و ستافی زیندانەکان هەموو لەبەردەم مەترسی جدیدان. وە هەر بەو هۆیەوە ئەبێت ڕیکخەرانی زیندانەکان وزیندانەکانیش ڕابگیرێن. ئەو ڕایدەگەیەنێت”حکومەت ئەرکێتی کە هەموو ئینسانەکان بی لەبەرچاوگرتنی تاوانەکانیان و بە لەبەرچاوگرتنی بارودۆخ وپێگەیەک کە هەیانە بپارێزێت”. ئەم بەچونەو ڕاگەیاندنی ئەم داخوازیە نیشاندەری هەڵوێستی قوڵ وئینسانی و ڕادیکاڵی جەعفەری عەزیم زادەیە لێرەدا ئەو نەک تەنها وەک زیندانیەکی سیاسی بەڵکو وەک نوێنەری تەواوی زیندانیەکان وتەنانەت پاسەوانەکان و ستافی زیندان واتە هەموو ئەو کەسانەی کە بەناچاری بەژیان کردن و ئامادەیە لە ژینگەیەکی داخراو وسنوردارو بەسەریەکداکەوتوو و بیئیمکاناتی زیندان لەبەردەم توش بون بە پەتای کوشندەی کرۆنادا وەستاون قسەدەکات.

باسەکە دەربارەی وەستاندنی کۆبونەوەی نزیکەی ۳۰۰هەزار کەسی زیندانی وهەزاران کەسی پاسەوان وستافی زیندانەکانە. هەر بەوهۆیەوەی کە دەبێت ڕیگری لە کۆبونەوەی چەند کەسێک زیاتر بگیرێت،هەر بەو هۆکارانەوە کە سینەماکان وپیشبڕکێ وەرزشیەکان و کۆبونەوەکان ڕاگیراون،هەر بەو هۆکارانەی کە داوای ڕاگرتنی کارگەکان وناوەندەکانی بەرهەم هێنان دەکەین ،ئەبێت جەخت لەسەر داوای داخستنی دەست بەجێ زیندانەکان بکەین.

ناوەندێکی کۆبونەوەی تر سەربازگەکانن، کەلە سەرتاسەری وڵاتدا زیاتر لە نیو ملیۆن سەربازو پلەدارو فەرمانبەری لەخۆی گرتوە. بنکە سەربازیەکانیش ئەبێت هەتا تێپەڕینی لە قەیرانی کرۆنا دابخرێن.

حزبی ئێمە هەر لەسەرەتایی بڵاوبونەوەی کرۆناوە ڕایگەیاند کە کارگەکان ئەبێت دابخرێن وە کرێکاران بە مانگرتن و نەچونە سەرکار ئەبێت ئەم داواکاریە بەسەر دەوڵەتدا بسەپێنن. ئێمە هاوارو دادی زیندانیەکان لە گرتوخانەی زۆربەی شارە جیاوازەکاندا لەحاڵی پەرەسەندندایە. هەڵهاتنی سەربازەکان لە سەربازگەکانیاندا. لەڕاستیدا سەپاندنی داختسنی شوێنی کۆبونەوە بەسەر حکومەتدا. ئەم بزوتنەوە و ناڕەزایەتیانە ئەبێت بەردەوامیان هەبێت وکرێکاران لە ناوەندەکانی بەرهەمهێنان(جگەلەو بەشانەی کە وەڵام بە پێوستیەدەستبەجێکانی خەڵک ئەدەنەوە) هەروەها ئەبێت بە ڕێگری لەڕۆشتنە سەرکار سەرباز دانەن، داختسنی زیندانەکان،سەربازگەکان و ناوەندەکانی بەرهەمهێنان تەنها ڕێگای پاریزگاریە لەژیانی زیاتر سەدان هەزار کەس کە لەبەردەم مەترسی پەتای کوشندەی کرۆنادان.

تا ئەو شوێنەی کە بە زیندانیەکانەوە پەیوەستە لە بەیاننامەو نوسینەکان وبەرنامە تەلەفزیۆنیەکان ولەهەموو تەبلیغات و پراکتیکی حزبیدا و هەروەها لە کۆمیتەوەو کەمپینە ناحیزبەکان کە کادرەکانی حزب چالاکن تێیدا وەکو کۆمیتەی خەبات بۆ ئازادی زیندانیە سیاسیەکان وکۆمیتەی دژی لەسێدارەدان،کەمپەینی هەر ئێستا ئازادیان بکەن Free them now واتە ئەو دامەزراوانەی کە پێشتر چالاک بون وە لەبارودۆخی ئێستادا ئەرکی ئازادی زیندانیەکان چالاکەنە دەبەنە پێشەوە،وەهەر وەها لە چالاکیەکانی خەبات بۆ وەستانەوە لەدژی کرۆناو کەمپینی ڕزگاری ژیانی زیندانیانیەکان لە دەی بارودۆخی قەیرانای ئیستادا چالاکانە ڕێکخراوە. ئەمە چالاکانەوشێلگیرانە بەشوێن کاری ئازادکردنی زیندانیەکانەوەین، داخوازی وئامانجەکانی ئەم چالاکیانە لەگەڵ دروشمی’ئازادی بۆ هەموو زیندانیەکان"،"ئازادی بێ کەت ومەرجی زیندانیەسیاسیەکان"،"ئازادی یان مۆڵەت بۆ هەموو زیندانیەکان" بەلای کەمەوە هەتا کۆتایی هاتنی قەیرانی کرۆنا و هیتری وەک ئەمانەمان دەربڕیوەو ڕاگەیاندوە. وەهەروەها ئەبێت ئەم دروشمانە بخەینە ڕوو وە شرۆڤەیان بکەین وە بانگەوازی خەڵک بکەین بۆ دەربڕینی ناڕەزایەتی وخەبات بۆ بەجێبەجێ کردنی ئەم خواستانە.’داختسنی دەست بەجێی زیندانەکان" . بەگشتی کردنی هەموو ئەم خواستانەو دەربڕینی جەوهەرو هۆکاری بنەڕەتی خستنەڕووی ئەم دروشمانە لە بارودۆخی ئێستادا، بڵاوبونەوەی ڤایرۆسی کرۆنایە.
خەباتی ئێمە بۆ ئازادی بێ کەت ومەرجی زیندانیە سیاسیەکان،بە سەرلەنوێ دادگایکردنەوەی زیندانیە ئاسییەکان ولەدژی هەموو سیستەمی دادوەری دژی ئینسانی کۆماری ئیسلامی دواکەوتن هەڵناگرێت، بەڵام لەبارودۆخی ئێستادا سەرەکیترینمان ڕزگارکردنی

ژیانی سەدان هەزار زیندانیە.
ئازادی بێ کۆت ومەرج وئازادی هەتا نەمانی قەیران و مۆڵەت وهیتر، هەموی بەهۆیەوە خراوەتە ڕو وە ڕاگەینراوە. کە سەدان هەزار ئینسان لە خراپترین بارودۆخی تەندروستی و لەبارترین بارودۆخ بۆ بڵاو بونەوەی ڤایرۆسی کرۆناو گیان لەدەستدان بەهۆی ئەو نەخۆشیەوە ژیان بەسەر دەبەن ئەبێت بەخێرایی ڕزگاربکەن.داخستنی دەسبەجێی زیندانەکان تەنها ئەو ئامانجانە بەگشتی بەدەست ناهێنێت ، بەڵکو لەهەمان کاتدا زەمانەتی ڕزگار کردنی گیانی پاسەوان وکارمەندان و ستافەکانی زیندانیشە.لەگەڵ دروشم وڕیکخستنی خەبات بۆ"دەست بەجێ داخستنی زیندانەکان،سەربازگەکان،ناوەندەکانی بەرھەم هێنان" ئەبێت بە بەرنگار بونەوە لەگەڵ نەخۆشی کرۆناو حکومەتی هاودەستیدا هەرچی پەرەسەندوترو هەمەلایەنەتر بەرینە پیشەوە.
ئەمە لایەنێکی گرنگی خەباتی ئێمەیە بۆ ڕزگاری گیانی ژمارەیەکی هەرچی زۆرتری ئینسانەکانە لە نەخۆشی کوشندەی ڤایرۆسی کرۆنا.
لەم نەبەردەدا ئەبێت لەهەموو هەنگاوێکدا لەگەڵ کۆماری ئیسلامیدا ڕوبەڕو ببینەوە. ئەوە حکومەتێکە کەلە پەنای ڤایرۆسی کرۆنادا لەبەرامبەر خەڵکدا وەستاوە. بەکردەوە وەستانەوە لەدژی کرۆنا جیا نیە لەگەڵ خەبات لەدژی ڕژێمی تاوانکاری دەسەڵاتدار. هێزی جوڵێنەرو بەرەو پێشبەری ئەم جەنگ،جەماوەری خ□□ک□ن. پزیشکەکان وپەرستارەکان وستافە شەریفەکانی نەخۆشخانەکان، کۆمیتەکانی خۆیاری لەهەموو شارەکاندا،کەسایەتی وه□سوڕاوانی بزوتنەوە کۆمەڵایەتیەکان کە دەنگی ناڕەزایەتی خۆیان لەدژی حکومەتی کرۆنای ئیسلامی بەرزکرد□ت□وە.
ئەمڕۆ ئەوزیندانیانەی کە دەستیان داوەتە ڕاپەڕین و ئەو سەربازانەی کە لەسەربازگەکانیان هەڵدێن هەموی نیشاندەری هەستانی کۆمەڵگەیە لەدژی قەیرانێك کە کۆماری ئیسلامی دەوری ڕاستەوخۆی لە خولقاندنیدا هەیە.
ئ□م ج□نگێکە بۆ رزگاری ژیانی ملیۆنان و مانەوەی کۆمەڵگایە.قەیرانی کرۆنا لەناو دڵی بارودۆخی ناڕەزایەتیەکی گەورەو پەرەگرتو بۆ سەرنگونکردنی کۆماری ئیسلامیدا سەری هەڵدا. ئەم بزوتنەوە پەرەگرتوتر ئەبێت. دەسەڵاتی تاوانکاریش لەدڵی ئەم قەیرانەدا پلەپلە لاوازتر ئەبێت وجەماوەریش توڕە ترو ناڕازیتر دێتە دەرەوە.
ڕاپەڕینی ئەمڕۆی زیندانیەکان وهەڵھاتنی سەربازەکان لە سەربازگەکانیان سەرەتا مژدەبەخشی شۆرش و ڕاپەڕینێکی جەماوەری فراوانی خەڵکە بۆ هێنانەخوارەوەی حکومەتی ئیسلامی.
وەرگێڕانی کاوە عومەر

ڕەخنە لە مێژوو، بۆ بنیاتنانی مێژوووی□کی نوێ، هەنگاوێک بەرەو یپێکھێنانی حزبێکی مارکسی

[بۆخوێندنەوەی ئەم بابەتە کلیکی ئێر□ بکەن ......]

کتێب: گوفتار شیرین بە – هێلین خەلیل

[بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێر□ بکەن ....]

من هاوارم ، چ قوڕگێك دەمچ□□□ ؟

… فازڵ عەزاوی – و : نەژاد

عزیز سورمێ

گۆرانییەك
(لە باخچان گوێم لە درەختان گرت ،
ناڵە و فیغانیان بوو
لە ئاسماندا گوێم بۆ مەلان ڕادێرا
دیتم كۆچ دەكەن ..
گوێم لە مر□ق گرت ،
لە غوربەتی سەردەمدا نەمدۆزییەوە..
نەمدۆزییەوە هاوزاكانم !!)

چی بكەم هاوزاكەم ؟
تا نەیەڵم ئەم شەوە سووتێنەرە
بگاتە چەهرەت؟
دژمنان بۆتی دەهێنن .
بە پێڵاوی پۆڵایینەوە پێشێلت دەكەن ،
لە خەودا سەردانت دەكەن ،
بە خۆشەویستی بانگت دەكەن ..
كەچی تۆ قوربانیی ئەوانی ..؟

چی بكەم هاوزاكانم ؟
كە من لەسەرگردی نامۆیی دانیشتووم ،
لە زەماوەندی مرۆڤدا ،
جەنازەی ئەم جیهانە دەبینم هەژاران هەڵیدەگرن ؟
كەژاوەگەلێك لە چەند كیشوەرێكەوە ،
شەیتان حوكمیان دەكا ؟

چی بكەم هاوزاكانم ؟!
كە هاوزاكەم دەبینم لە قاوەخانەی مەزنان دادەنیشێ ،
تریاكی ئازادی دەكێشێ ،
وەك كوێر لاشەی لە مەیخانان ڕادەكێشرێ ،
ڕۆشنایی بەلەپی دەستدا دێتەخوار ،
كە جەللادان بە دەوری سەری ئەو شارانەدا دەخولێنەوە
بە ئاگری ئەبەدییەتەوە شۆراون ؟

چی بكەم هاوتەمەنەكانم ؟
كە من هەموو بەیانییەك ،

لە ڕۆژنامە ڕۆژان□ی□کاندا
دەنگت بە سووری بەرەواژەوە ،
وێنەی ڕۆژێکی ڕەش دەخوێنمەوە ؟
برسییەتی جووتیاران دەخوێنمەوە..
گۆرانی (نایل) لە کێڵگەیێکی بەردراو
لەناو دێری مەرەزەی سووتاودا ،
وێنەی جورج دەچڕن ،
پەنجەکانیان بەسەر خوێنی خاکی بتپەرستدا
ژەهری لێ دەتکێ ؟

کوا دڕندەی وەستاوی کەناری ڕووبار؟
قوربانیی دیکەی بدەنێ ، پاکیزەکانتانی بدەنێ !
خوێنی خوای بدەنێ ، کە بەسەر کەڤڕاندا ڕژاوە ..
بیدەنێ !
تا بزانین
مانای بزانین چییە ؟
تا ئاگری مردووان بکوژێنینەوەو
لە مرۆڤەوە دەست پێ بکەین.

چی بکەم هاوزاکانم؟
کە لە تاراوگەدا مەکینان دەبینم
عاشقی بەکرێگیراو بەرهەم دێنن ،
بە شارە داگیرکراوەکاندا دەخولێنەوە ،
تژی خۆڵەمێش ،
بەسەر خەمی دۆڕاواندا دەڕۆن و
خانووان ،
بۆ دڕندەی نووستوی دارستانی بیابان
بنیات دەنێن ..؟

چی بکەم هاوزاکانم ؟
کە گوێم لە چەندان نەوەیە
لە برینی گوڵدا کەڵەواژی دەبنەوە ،
تارمایین ،
وەك مەلی زێڕین
مەلە لە دیجلەدا دەکەن ،
پاشان گۆرانی دەچڕن و دەمرن ..
وێنەی عاشقان ،
لە خەمان بەتەنێ دەمرن ..

کە نیشتمانێکیان نەدی پەنای ب□ ب□ن ،
وەك چۆن غەریب ،
پەنا بۆ نیشتمانی غەریبان دەبا..؟

چی بکەم هاوزاکەم ؟
منیش وەك تۆ بەکوڵم ،
خەون بە ژنێکەوە دەبینم
لە زینداندا ، لە نێوان من و مەرگ دابنیشێ ؟
لە نیشتمان پتر ، حەزمان لە مێینەیە ..
کە لە جوانترین ڕۆژانی تەمەنماندا تێکماندەشکێنێ!
کە ئازادی چەقۆیێکە لەدڵدا ،
دروشمێکە بە نهێنی هەڵیدەگرین و
لە ژووری زیندانێکی لە بیرکراودا
بە قاوەوە دەیخۆینەوە.

چی بکەم هاوتەمەنەکانم؟!
کە من بە شێتایەتی ئەو گەنجانەوە ،
لە قوتابخانە دەردەکرێم ،
بە بێدەنگی بە جیهاندا دەسووڕێنەوە و
لەسەر شۆستەی شارە گەورەکاندا
بێ خەم یا نازناوێك
لەوەی دەوڵەت دەیاندا بە خەڵك
دەمرن..؟

چی بکەم هاوزاکەم ؟
کە من لە نێوان ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوادا
دابەش بووبم ،
میرێك لەناو ڕۆکێتێکدا بەرەو ڕۆح دەچێ ،
لە خێوەتی هۆزەکەمدا دیلم ،
نامۆ لە نێوان ئامێر و خواوەندی ڕووت ،
لە نێوان یەهوودا و لەخاچدراوی سەرشانم ..

من یەهوودا نیم ، لە خاچدراو نیم
ئەی تۆ کێی؟ وەرە پێش !
من پێنجی حوزەیرانی عارەبیم
من ئەو حەفتەیەم ، بە سۆزی ڕۆژهەڵاتیانەوە
ڕۆژی لێ هەڵوەران ..
من شەڕی دژ بە خۆمم ..

ئافرەتێك لە باڵای گەلەكەمدا هاتە خوارێ
مەمكی فڕێدانە ئاو و وتی:
ئەوەی دەیەوێ ژنی شەڕ بخوازێ با بێتە پێش !

سڵاو ئافرەت !
ئەی ئەوەی لەژێر هەوری شەودا وەستاوی ،
چاوەڕێی نەوەیەكی دی بكە ،
نەوەیەك وەك ساماڵ بروسكە دەداو
وەكو خۆر ، بە ویقارەوە بێت دێ ،
میرەكی عارەب لە پاشەڕۆوە ، ئەمشەو چاوەڕێی بە!
چاوەڕێم بە ئەی سكی بە ملیـۆنان منداڵ پڕ!
چاوەڕێم بە تا (ئایندە) منداڵێكی عارەبی دەبێ !
سەركەوتنی چاوەڕوانكراوی لەتۆوە لێ دەكەوێتەوە ..

چی بكەم هاوزاكانم؟
كە خاك پاشای بتپەرستی داومەتێ ، عەباڵێش ،
ئەڤین فرمێسكی داومەتێ ، گوژاڵك و
ژنی وا بەرهەم دێنێ پێشی مردن
شین لەسەر گۆڕم دەگێڕن ،
داوای دڵداری ڕۆحییان لێ دەكەم ،
كە پێم دەڵێن ،
دەمرم بە ئەڤینە و لەبیرم دەچێتەوە مردووم ؟
من گەلی مردووم، زەمەنی مردووم ،
من پێش مردن ، وەچەیەكی مردووم ..

چی بكەم هاوزاكانم؟
كە من بە غەریبی بەناو غەریباندا ڕادەبوورم ،
غەریب دەرم دەكەن ،
چونكە نیشانەی لەخاچدرانم پێ نییە ..!

چی بكەم هاوتەمەنەكانم؟!
كە من (حەمەد)ی جووتیاری یاخی بم ،
هەرەكان پەنای بۆ بێن ..
پۆلیس لە شەوی زەماوەندا ،
لە نێوان گوڵە سوێسن و توتەكدا ڕاوی بنێ ؟
لە دوایدا تەنیا، وەك دارخورما
لە ماڵی ئاغەدا بمرێ
كاروان لای من وەستا ،

سەردەم غەریبی هەستاندم ،
وتی: بڕۆ گوڵ لە بێستانی دەریادا بچنە
ه□زاران لەبەری دەکەن ،
گەردانەن لە خانەی مێژوودا
با لە برینی شەهیدان کراسێك بێنن ،
بەسەر کێڵگەی زێڕینی گەنمدا هەڵیخەین ..

- باهۆز گوڵی دارستانی کوژاندەوە
  باهۆز گوڵی خوێنی کوژاندەوە ..
- با بێتە پێش
- چیم لە دەست دێ لە بابلدا بیکەم؟
  کە من پیاوێك بم پێوەندار ،
  جیهان بە گاسنێك به ملمەوە دەبینم ،
  لە نووستنیشدا هەڵیدەگرم ؟
- با بچێتە پێش
  لە نێوان گوڵ و گوڵدا چەقۆ ..
  لە نێوان ئازادی و چۆلەکەدا ئاشتی ..
  ڕاپەڕیم ،
  کۆت و پێوەندم هەڵگرتن ،
  ترسی نووستووی ناو پێستم ب□□□□اکردو
  ڕاوەستام دەستم دایە شەڕ لە بابل
  خەمی تەنیای دونیا ..

چی بکەم هاوتەمەنەکانم ؟
کە من چەند مانگێکە توونێلێك
لە ژووری زیندانەکەم لێ دەدەم ،
لە چاوی پاسەوانەکانمدا شاردوومەتەوە ،
دەیخەمە شەو و بۆ هاوڕێکانم دەگریم
کە لەبەر زینداندا لە سێدارە دران ..
منیش هەر کە بەیانی دا ،
بەناو مردووواندا دەخشێم و دەنووم
خەون بە ژنێکەوە دەبینم
لە دەرەوەی شوورەی زیندان بانگم دەکا :

- دوو ساڵە لەبەر دەرگام ،
  لە بارەی (با) وە لێم دەپرسن
  بگەڕێوە لام ، ڕێگات گوڵڕێژ دەکەم !
  لە دڵەوە هاواردەکەم ،

خۆشەویستەکەم گەڕایەوە ..

چی بکەم خۆشەویستم کە دڵ نەخۆشە؟
چی بکەم کە توونێلەکان ڕێگای زیندانێکن
لە شەودا
بۆ زیندانێك لەشەو؟
چی بکەم دڵەکەم کە دونیا شەوە؟

(ون بوو چەند جار دەکرێ ون بێ
تاکو ڕێگا بناسێ ؟
چەند جار دەکرێ عاشق دڵداریێ بکا ،
تا ڕق و کینە هەڵوەرێن ؟
چەند جار دەکرێ زیندانی زیندان بکرێ ،
تا زیندانەکان بڕوخێن ؟
چەند جار شەپۆل لافاوان بەرپا بکا ،
تا کەنار بە بنەخۆی بدا ؟
چەند جار چەقۆ لە مرۆڤدا بچەقێ ،
تاوەکو ئێش بناسێ ؟
چەند جار شۆڕش ههڵبگیرسێ ،
تا پیسی پاك بکرێتەوە ؟
چەند جار مەسیح لە خاچ بدرێ ،
تا خاچ ڕا بێ ؟
چەند جار دژمنان بیابان بگرن ،
تاکو چەك هەڵدەگیرێ ؟
چەند جار دەکرێ هاوار بقیژێنێ ،
تا مردوو گوێیان لێ دەبێ ؟
چەند جار هاوتەمەنەکانم ؟!)

چی بکەم هاوزاکانم ؟
کەمن منداڵێکم لە دارستاندا
لە ناو گورگان لە دایك دەبێ ..
ئایا بگریم ؟
کێ دەنگم دەبیێ؟
لە باهۆزی لماوی زیاتر ..؟
کێ گوێی لێم دەبێ ؟

چی بکەم هاوتەمەنەکانم ؟
کە من مێژووییەك لە لەپی دەستم هەڵدەگرم

خوێنی لێ دەتکێ ؟
کە دەروێشێکی کۆتبەندم ،
لەگەڵ تارمایی وا دادەنیشم گاڵتەم پێ دەکەن ؟
قوتابی کۆلیژە بۆشەکان ،
بەسەر ترسدا هەڵبوو،
قوربانیی کتێبە زەردباوەکان ؟

چی بکەم هاوزاکانم ؟
لە کاتێکدا بە ڕمێکی شکاو و زمانێکی بڕاوەوە
بۆ شەڕ دەچم ؟
چونکە من لە ئاشتی شەڕدا نووسراوم ..

چی بکەم هاوتەمەنەکانم ؟
کە من ڕیکلامێك بم بۆ برسییەتی لە تەلەفزیۆندا ؟
چی بکەم ؟!
کە من دوا پیت بم لە زمانی عارەبیدا ؟
داخۆ دەزانم هاوزاکانم؟ هاوزا بە تەنیا کوژراوەکانم ،
کە چۆلپەرستان بەسەر ئەستووندەی زرێپۆشانەوە
لە خاچی دەدەن و
لە خیوەتی غوربەتدا بەسەری دادەدەن ؟
بەژێر خۆڵەمێشی شارە سووتاوەکاندا دەڕوا ،
بوو بە ڕۆژ، پاشان شتەکانی تێدا کوژایەوە ..
بوو بە ژنێکی یافایی ،
سەربازان ماوەیەکی درێژ گەمارۆیان دا ،
کوڕێکیان دایێ ناماناسێ ،
چۆلپەرستێکیان دایێ
خزمەتی خوداوەندەکانی بیابان دەکا ..

تۆ کێی؟
گوێم لێ بوو ، لەو تارمایيانەدا بانگم دەکەن
کە لە سێبەردا بەشەڕدێن
لەو شارانەی بەسەر ئاوەوە بەرەو من دەخشێن
لەو کرێکارانەی بە پەتی نەفرەت بە دیوارەوە گرێدراون ..
لەو قوتابییە گوندیيانەی بە دەرگای شۆڕشدا تێدەپەڕن ..
بریندار بە ئاگری ئەڤینی کوێر ..

تۆ کێی؟
گوێم لە دەنگێ بوو لە ساراوە دەهات

وتم: با هەستم ئەوە دەنگی ئێوەیە هاوتەمەنەکانم !
دەيناسم وەك هەنگوێنی تاڵ بەسەر لێومەوەيە
وەك گوللە لە دڵمدا دێتە ناوم
خەونەکانم لە ژووری ڕۆژگارمدا ئازاد دەکا
ئەوە دەنگی تۆيە هاوتەمەنەکەم !
دەيناسم کە لە تەنيا ييدا
لە گرتووخانەکانی پۆليس ،
لەژێر قامچی غەواراندا دەناڵێنێ ..
چوون تۆ وەك سپێدەی ، پاراوی ..
وێنەی کەوانەی ماهی ،
لە چاوی دايکێکی عارەبيدا
وتم با هەستم ئەوە دەنگی تۆيە هاوزاکەم
هەستام ، بە قەدەمشکاوييەوە هاتمە لات
نيگەرانيم دەمترسێنێ
چيت لێم دەوێ هاوزاکەم ؟
چيت لێم دەوێ نيگەرانيم ؟
من پياوێکم بێ ناونيشان
شێتێکم لەسەردەمێکی شێتدا
سەرم لە زيندانەکانی دونيا داوە
لە شەڕدا لەگەڵ نەداراندا بووم
لە شەڕی ئەو مرۆڤانەدا بەشداربووم
بەدوای مەملەکەتی خوادا وێڵن
زۆر مردووم و هەستاومەتەوە ..
گوێم لە چەوساوان بووە بوونەتە لەشکر
ڕايانوەستاندووم و
لە بارەی لەشکری من لە ئێوەدا لێيان پرسيوم
ئايا ئێوە ،
لە سەردەمی مرۆڤی دۆڕاودا
لەشکری منن ؟
ئايا ئێوە لەشکری منن
لە سەردەمی نيشتمانی داگيرکراودا ؟!

تۆ کێی؟
گوێم لێ بوو
دەنگێك لە ساراوە دێ
تۆ کێی؟
من ئەو سەربازەم

لە لەشکری زۆرلێکراواندا گەڕاوم□ تەوە
تۆ کێی؟
من ئەو عارەبە کوژراوە بێ لاوانەوەیەم
لە ڕۆژنامەکانی ڕۆژانەدا ..
وەرە لام ، دەستت لەملم بکە !
ئەی هاوتەمەنی بکوژ و کوژراوم
با پڕ له ئاشتی بچینە دەرەوە
گوڵ بدەینە لاوان
بەخۆشەویستی بەشە□ بێین
تا لە دڵی مرۆڤدا خۆشەویستی لەدایك بێ و
ئازادی بگاتە دڵی هەموو غەریبان .

(*) وشەی (نایل) جۆرێکە لە گۆرانی چۆلپەرستانی عارەب ،
کە بە تایبەتی لە باشووری ئیراق دا باوە.

نامەیەکی کراوە بۆ سەرۆک وەزیرانی حکومەتی هەرێم …

بابەت: دوانەخستنی موچەکانی وەزارەتی کارەبا

کرێکاران و کارمەندانی هەموو وەزارەتەکان مافی خۆیانە کە موچەکانیان لە کاتی خۆیدا پێبدرێت و دوا نەکەوێت، بەڵام حکومەتی هەرێم وێڕای دواخستنی موچەکان، پێدانی موچەکانیشی بە گوێرەی گرینگی و هەستیاری وەزارەتەکان ڕیزبەندی کردوە کە موچەکانی چەند وەزارەتێک بەر لە وەزارەتەکانی تر بدرێت.
وەزارەتی کارەبا لەو ڕیزبەندیەی حکومەتی هەرێمدا نیە، گەرچی کارەبا کەرتێکی گرینگ و سەرەکی ژیانی کۆمەڵگەیە و کرێکاران و کارمەندانی کارەبا بەهەمان شێوەی کارمەندانی کەرتی تەندروستی و هێزەکانی ئاسایش لە ئامادەباشیدان و لە کاتێکدا کە قەدەغەی هاتوچۆ ڕاگەێندراوە و شوێنەگشتیەکان ڕاوەستاون بەهۆی پەتای

کەڵەناوە، ئەمە درێژە بەکارەکانمان دەدەین بەتایبەت لە بەشی چاکسازی (صیانە) و چاودێری وێستگەکان (مراقب محطة) و چاک سازی ئامێرەکان و تەولید و پاسەوانی، ئەمە لە کاتێکدایە کە خەرجی هاتووچۆی چونەسەر کاریش لەم بە موچەیەدا، لەسەر حیسابی خۆمانە.
ئێمە داواکارین لە حکومەتی هەرێم کە وەزارەتی کارەباش وەک وەزارەتێکی گرنگ و هەستیار تەماشا بکات و موچەکانمان بەرزوویی بدات.
لەکاتێکدا کە پەتای ڤیرۆسی کۆرۆنا تەنگی بەهەموان هەڵچنیوە و کۆمەڵگەی نیوە ئیفلیج کردوە، پەنەدانی موچەکانیش لە کاتی خۆیدا ئەوەندەی تر ژیانی کرێکاران و کارمەندان و خەڵکی کوردستانی هەراسان کردوە، بۆیە کرێکاران و کارمەندانی کەرتی کارەبا وەک هەموو کرێکار و کارمەندانی کەرتەکانی تر مافی خۆیانە کاتێک حکومەتی هەرێم گوێ لە داواکاریەکانیان نەگرێت و بەدەم خواستەکانیانەوە نەیەت ناڕەزایەتی خۆیان بەشکە و شێوازی تر دەربببەن.

کۆمەڵێک لە کرێکاران و کارمەندانی کەرتی کارەبا

١- سامان طیب. /٢- زاهیر محمد محمد سعید. /٣- عومەر عبدولڕەحمان حسەن. /٤- سەرکەوت محمد ڕۆستەم. /٥- عبدوالقادر جەلال. /٦- ساسان سیروان. /٧- عطا حسەن. /٨- شەوکەت ماوەتی. /٩- عبدالمحسین حسەن مجید. /١٠- طیب ابراهیم احمد. /١١- هیوا سدیق مصطفی. /١٢- محمد احمد محمد. /١٣- احمد عەبدوڵا ڕەشید. /١٤- بەیان ابراهیم ڕەحیم. /١٥- صباح فایەق کاکەبرا. /١٦- فاضل علی عزیز. /١٧- یاسین خلیل. /١٨- هاوبەش علی جمال. /١٩- نزار سباح. /٢٠- عزالدین محمد. /٢١- بەهمەن شا محمد. /٢٢- سلام حەمە. /٢٣- ڕزگار طاهیر ابراهیم. /٢٤- عبدالکریم حەمە ڕەشید. /٢٥- علی نوری. /٢٦- خالد محمد صالح. /٢٧- محمد سعید. /٢٨- عوسمان علی حسن. /٢٩- بەختیار علی. /٣٠- نەوزاد صلاح الدین ڕەئووف. /٣١- احمد فتاح محمد. /٣٢- فەرەیدون زیرەک نوری. /٣٣- احمد سعید حمە ڕەشید. /٣٤- کاوە کاکە حەمە. /٣٥- کمال کریم. /٣٦- گۆران ابوبکر. /٣٧- ڕزگار طە. /٣٨- ابراهیم عزیز رشید. /٣٩- اکرم علی عبداللە. /٤٠- محمود محمد احمد. /٤١- کاضم حمە حسین. /٤٢- ستار عمر محمد. /٤٣- محمود قادر محمد. /٤٤- ئاودیر حیدر فتح اللە. /٤٥- کامل محمد. /٤٦- یعقوب علی عبدالله. /٤٧- خالید کاکە احمد. /٤٨- رزگار زرار عبدالله. /٤٩- علی عبدلله سالح. /٥٠- دڵشاد عبدالله احمد. /٥١- پێشڕەو حمد امین. /٥٢- خدیجە جوهر فقی. /٥٣- منور خضر رسول. /٥٤- هێرە علی بابیر. /٥٥-

رزگار محمود سلیم. /٥٦- هەندرێن علی معرف. /٥٧- سامان سعد. /٥٨- سامان سعید شریف. /٥٩- یعقوب احمد. /٦٠- کوردە جلیل. /٦١- ئازاد حمە صالح. /٦٢- منصور شریف. /٦٣- عبدالقادر جلال. /٦٤- حسن محمد. /٦٥- قانع حسن. /٦٦- ئەڵوەند جلال. /٦٧- ئاراس دەروێش. /٦٨- هەوار احمد. /٦٩- سازان علي. /٧٠- شاباز عثمان. /٧١- تارا علي. /٧٢- سيف الدين شواني. /٧٣- لطيف سعيد. /٧٤- دلشاد معروف. /٧٥- شەرکە مصطفى. /٧٦- ئازاد سعيد. /٧٧- كمال احمد. /٧٨- ئاراس ڕەئووف. /٧٩- ئەژی ڕەسول. /٨٠- إحسان حسن. /٨١- عدنان عبدالله. /٨٢- زانا محمد. /٨٣- هیممەت احمد حمه علي. /٨٤- شلێر حمه. /٨٥- زانا مير. /٨٦- عمر مصطفى. /٨٧- بەختيار غفور. /٨٨- هەژار رحيم عزيز. /٨٩- كامل احمد. /٩٠- عبدالله علي كريم. /٩١- ابو بكر سعيد. /٩٢- أديب جمال مصطفى. /٩٣- ڕێبوار صابر احمد. /٩٤- مجيد اسماعيل حەمە ئەمین. /٩٥- نەغەدە عوسمان مصطفى.

-*-_

دیوی دووەمی کرۆنا … نوسینی: دانا محمد عبدوڵا

سروشتی جیهان بەشێوەیەکی هەموو بابەتێکی سلبی دیوێکی ئیجابی هەیە
وە بە پێچەوانەشەوە
دروستە کۆرۆنا جیهانی داخستوه هەرەشە دەکات هەمووان وەکو درندەیەکی بچوک و بەهێز تەماشای دەکەین، بەڵام کەس بیری لەوە نەکردوەتەوە کە ئەمەی مرۆڤ چی درندەیەك بوین لە مێژوی مرۆڤایەتیدا
بۆیە لێرەدا دیوی دووەمی کرۆنا ڤایروس دەخەمەروو

١- یەکسانی نێوان مرۆڤ
لەوەتەی مرۆڤ دەژیت تاوەکو ئێستا بە هەموو فەلسەفە و تیۆرەکانمان
هیچ کاتێک چینەکانی کۆمەڵگا یەکسان نەبون و
هەژار و دەوڵەمەند
سەرۆک و خەڵک

مەلیک و ئاغا

٢- ژینگە پاک بوەوە .
ساڵانە چەندین دەوڵەت و ریکخراوی ژینگەی پارە و هەوڵ بۆ پاک بونەوەی ژینگە ئەدەن
بەڵام بەقەد کرۆنا زەوی بە ئاو هەوای پاک نەکردەوە
هەموو کارگەکانی جیهان لەگەڵ دەرھێنانی نەوت و هەناردەکردنی هۆکاری سەرەکی بوون بۆ پیس کردنی ئاو و ژینگە.
رێکخراوی تەندروستی جیهانی دەڵێت زیاتر لە ملیارێك مرۆڤ لە جیهاندا بێبەشن لە دەست کەوتنی ئاوی پاك بۆ خواردنەوە، ساڵانەش3 ملیۆن و 400 هەزار کەس بەو جۆرە
نەخۆشیانە دەمرن کە هۆکارەکەی ئاوی پیسە
بەپێی راپۆرتی ئەو رێکخراوە ساڵانە 8 ملیۆن کەس لە جیهاندا بەو نەخۆشیانە گیان لەدەست دەدەن

٣- هەماهەنگی دوژمنەکان
روسیا هاوکاری دەنێرێت بۆ ئەمریکا
ئەمریکاش هاوکاری چین ئەکات

٤- راگرتنی جەنگ و راوەستانی منداڵە قوربانیەکان
منداڵان لە سوریا و یەمەن و لیبیا و یەفغانستان ئازادانە بە گەرەکەکاندا دەسورێنەوە
جەنگ لە سوریا و یەمەن لە لیبیا لە چەند ووڵاتێکی دیکە بە رەزامەندی لایەنی هێرشکەر و بەرگریکار راوەستا.
ساڵانە 100 هەزار منداڵی شیرەخۆر بەهۆی شەر و ئاڵوزیەکانەوە لە جیهاندا گیان لەدەست دەدەن، لە نێوان ساڵانی 2013 تا 2017، کە لەو ماوەیەدا شەر دەرگای چەندین ووڵاتی گرت، لە رۆژهەڵاتی ناوەراست و ئەفریقیادا 550 هەزار منداڵی شیرەخ□ر گیانی لەدەستدا.
تەنها لە عێراق بەهۆی شەر و ئالۆزیەکانەوە 5 ملیۆن منداڵ بێباوك کەوتن، لەگەڵ 1 ملیۆن بێوەژن.

٥- نەمان و کەمبونەوەی روداوی هاتوچۆ
ساڵانە 1 ملیۆن و 200 هەزار تا 1 ملیۆن و 300 هەزار مرۆڤ بە رووداوی هاتوچۆ گیان لەدەست دەدات، بەپێی داتای رێکخراوی تەندروستی جیهانی لە هەموو 24 چرکەیەکدا کەسێك بە رووداوی هاتووچۆ گیان لەدەست دەدات.

٦- رێگری لە مادەی هۆشبەر
بەپێی ئامارەکان ساڵانە ملیۆنان کەس ئاڵودەی مادەی هۆشبەر ئەبن و بەمردن کۆتای دێت
لە ئێستادا بە هۆی داخستنی سنورەکان بازرگانی کردن کەم بوەتەوە بە شێوەیەک نەماوە

خەو ... پشکۆ ناکام

((دەسەڵاتە خۆسەپێنەرەکان قاچی میللەت ئەشکێنن و گۆچانەکی ئەیەنە پێی بڕوا و پێی ئەڕۆن ئەمە نەبین تۆ ناتوانی بڕۆیت........
چارلی چاپلن))

...... ڕەنگە حکومەتێک معاش زیا نەکا وتەرفیعاتی خەڵک رابگرێ پێی بووترێت حکومەتێکی لا موبالە ، یان حکومەتێک جار و بار بەهۆی ئەوەی ئەکەوێتە جومعەوە معاش دوا بخا بە حکومەتێکی بێ بەرنامە وەسف بکرێ ، یاخود حکومەتێک لە مەسەلەی دەرماڵە کەمتەر خەم بێ بە حکومەتێکی نا عادیل وەسف بکرێ ، ئەی ئەگەر حکومەتێک یەک دانە ملیار دۆلار لە داهاتی نەوتی ووڵات و خەڵک بدزێ و بیخاتە سەر حسابێکی تایبەتی بانک لە دەرەوەی ووڵات بۆچی ناوبەرین ؟ ئەبێ بگەڕێین بە سیفەتێکی نەگەتیڤی شایەستە بە شان وباڵی ئەو حکومەتە، رەنگە وەسف کردنی بە حکومەتی کوردی باشترین وەسفی سەلبیانە بێی ، بە مەرجێک ئەو کەسەی ئەو دزییەی لە قوتی خەڵک کردوە هیچ سیفەتێکی حیزبی و حکومی نیە و تەنیا ئەندامی بنەماڵەی خاوەن دەسەڵاتی هەرێمە! ئەمەش ئەو راستیە دووبارە ئەکاتەوە کە بە هەزاران جار ووتراوە کە " بنەماڵە لەسەروو میللەت و خاک و حیزبەوەن،" ئەو پارە زۆرە لە کاتێکا خەشنەش کراوە کە خەڵک لەوپەڕی نەهامەتی و قوڕبەسەری بژیویا بوون ئەویش هەر بەهۆی سیاسەتی فاشیلانەی بنەماڵە لە بە ناو " سیاسەتی ئابوری سەربەخۆ" وە بوو کە ئەبوایە بە فەشەلی سەربەخۆ ناو بنرایە ، ئەو کات کەس بۆی نەبوو فزە بکا گویا بەغا پارەی نەئەنارد بەناو حکومەتی هەرێمیش پیاوانە نەوتی خۆی ناردوە بەڵام نەک بە بەغا بەڵکو بە تورکیا !! هەر لەو کاتەیا بە بەتاڵان بردنی نەوتەکە وەک مەزاخانە

هەڕاج کردنی بە نرخەکی هەرزان، موزەفەر بەهارات ، ببورن موزەفەر پاکستانیەک هاوکاری ئەو فرۆشتنەی ئەکژد ، جگە لەهەقی دەڵاڵییەکەی کە تەنیا 250/هەزار دۆلار بوە ، لە وەزارەتە وەهمییەکەی سەرچاوە سروشتییەکان مانگی یەک ملیۆن دۆلار واتا یەک و شەش سفر معاشی بوە ، کاتەک وەزعەکە زۆر بەرەو خراپی ئەڕۆشت معاشی ئەو بە بەختە کرا بە روبعە ملیۆنێک دۆلار (نازانم چۆن پێی ژیاوە !) …...

ئێستاش لە کاتێکا خەڵک بە ناچاری ماڵەوەن ، و کاسبکارانیش بە بێ هیچ داهاتێک ئەبێ شەو بخەنە سەر ڕۆژ ، لە بوونی بەڵای کورونا بە ناو حکومەتی هەرێم دیسان گەڕاوەتەوە بە قەوانە دژە خەڵکە کۆنەکە کە مووچە بە نزیکەی دوومانگ جارێ ئەبەت ، بەریتانیا کە نزیکەی 65/ملیۆن کەسی تیا ئەژی و ئەو نەوتەی هەرێمیشی نیە هەرچی مووچەخۆرە تا لە ماڵەوە بە لەسەدا هەشتای معاشەکەی ئەخرێتە سەر ئەکاونتەکەی سەبارەت بە کاسبار و ئەوانەی بسنزی بچوکیان هەیە دەهەزار پاوەن لەدەوڵەت وەرئەگرن بە ئەو ماوەیەی لەماڵەوە ئەبن وەک سەرتایەکی هاوکاری بژێویان ، جا ئەوە بیهێنە بەرچاوی خۆتان گەر هەرێم نەک بەقەد بەریتانیا بوایە ، گەر دە ملیۆن کەسەک بوایە ئەم بەناو حکومەتە چی لەو خەڵکە لەقەوماوە ئەکرد،،واو بە حاڵی میللەتەت...

کورونا بەڵایەکە و یەخەی ئەو عالەمەی گرتوە ، بەڵایەک کە زوو یا درەنگ هەر لەناو ئەچێ ، ئەو بەڵایەی پێش کورونا و دوای کیرونا یەخەی ئەو خەڵکە بەر نایا ئەو دەسەڵاتە خەسەپێنەرەی هەولێرە کە بەناوی حکومەتی کوردی و چەپەڵ و هەلهەلەی حیزب و گروپە کانی تر میللەت وەک پاشکۆیەک و داهاتەکەشی وەک سفرەیەکی بەلاش تێی کەوتوە و ئەوەی حسابی بە نەکا میللەت و چونیەتی ژیان بارە ئابووریەکەیەتی ، ئەم دەسەڵاتە هەرچیەک هەیە بە مانەوەی خۆی ئەیکات بە سەکردنەوە ، ناهەقیشیان نیە لە کەرچەوە بە بازرگانی نەوت ، ئەم بەڵایە وا دای نەکوتیوە لاچێ ، ئەوەی ئەتوانێ جێی پێ لەژکا و بیخاتە مەترسی کەوتنەوە تەنها خەڵکە ، زۆر چاوەڕوانیش ساردبونەوەی بە دوایە ، وەک ئەووترەت گەشتەتە سەر لووتی خەڵک ، گەر کەسەکیش پێی وایە ئەم دەسەڵاتە خۆی و ئارەزومەندانە بە جێمان ئەهێڵێ ، ئەوە خەوە......

پشکۆ ناکام

ژەهر دەبارێ … مەولود ئیبراهیم حەسەن

زلهێز.. دەڕشێتەوە
ژەهر دەبارێ
من بیر لەو خانوانە دەکەمەوە
کە دەرو پەنجەرەیان کونبڕ نین
لە خەمی ئەو خەیمانەدام
کە با لە خەیمە نشین دەسەڵاتدارترە
دەمەوێ چەتر بۆ ئەو باڵندانە هه ڵدەم
کە بە باڵ بێچووەکانیان دادەپۆشن
ژەهر دەبارێ
پێویستە دەمامک بدەم بە ئاسک و کەروێشک
دەستەوانە بدەم بە بۆق
ژەهر دەبارێ
لە ئاسمانی خودا
ئەو ئاسمانەی کە داگیرکراوە
پێویستە لەسەر ڕێگای ورچ تابلۆیێ هه ڵبواسم :
هاتنەدەرەوە قەدەغەیە .
بەمار بڵێم:
بچۆرەوەو سوڕی متبوون
بەقازو قورینگەکان بڵێم :
لە هیچ دەراوان ئاو نە خۆنەوە
بە کۆترەکان بڵێم :
لەسەر زەوی چینە نەکەن
بە سێو بڵێم :
ڕاوەستێ پێنەگات
تکا لە خونچە بکەم :
دەمنەکاتەوە
بە مەڕەکان بڵێم :
لە کاوێژکردنا پەلەنەکەن
زلهێز.. دەڕشێتەوە
ژەهر دەبارێ
لە خەمی ئەو هه ژارانەدام
کە خانووەکانیان

دە روو پەنجەرەیان نیە
بیر لەو پەپووڵانە دەکەمەوە
کە بەو بچووکی و ناسکییەیان
جوانی و زیندووێتی دەدەن بە سرووشت .

هه ولێر – ٤/٤/٢٠٢٠

هۆنراوە بۆ منداڵان.. کۆرۆنای هار و هاج.. هۆنراوەی: رەزا شوان

ئەی کۆرۆنای نالەبار
هار و هاجی ناهەموار

* * * * *.

بڕۆ وازمان لێبێنە
ژیانمان لێ مەشێوێنە
* * * * *.
ئێمە منداڵین جوانین
دڵپاک و بێ تاوانین
* * * * *.
لە بەدکاریت ناڕازین
خۆمان لێت دەپارێزین
* * * * *.
لێت بە داخ و بێزارین
بە تیاچوونت خوازیارین
* * * *.
ب□ر□ ملت بشکێنە

واز لە مەرەق بهێنە

نەرویج: ٥/ ئەپریل/٢٠٢٠

بێنی مەرگ ... شیعری: ستیڤان شەمزینی

لە وێستگەی شەمەندەفەرەکانەوە
لە بنمیچی کەنیسەکانەوە
لە ژێر منارەی مزگەوتەکانەوە
لە شارە کپبووەکانەوە
لە گەڕەکە کاسبووەکانەوە
لە بازاڕە مەلوولەکانەوە
لە شەقامە چۆڵبووەکانەوە
لە رووبارە گرینۆکەکانەوە
لە دەریا سەرشێتەکانەوە
لە ماڵە زراوچووەکانەوە
لە قاوشی نەخۆشخانەکانەوە
لە هەوای دڵتەنگی دنیاوە
لە هەناسەی مرۆڤەکانەوە
لە باڵەفڕەی باڵندەکانەوە
بێنی مەرگ دێت
چ زەمەنێکی رەنگ پەڕیوە
یەکەمجارە
مەجنون لە ژوانی لەیلاکەی بترسێت
یەکەمجارە
مەم لە ئامێزی زین تۆقی بێت
یەکەمجارە
شمشاڵ، گوومان
لە هەناسەی شمشاڵژەن بکات
یەکەمجارە
تەنیایی بە یەکسانی

بەسەر هەمووا ندا ببەشرێتەوە
یەکەمجارە
دەست لە چاو و
سی□کان لە نەسیمی هەڵکردووی
ماچی یار دوور بخرێنەوە
ئەم هەموو سەرەتا غەمگینە
لە گیرفانی کام ئافاتەوە
ها توونەتە دەر؟
ئەم هەموو دەسپێکە دڵتەنگە
ئاهونزولەی کام چەرخی زامدارن؟
ئەم هەموو تۆڕنادۆی کابووسە
لە پەنا ئازاری کام هەسارەوە دێ؟
هیچ تێناگەم
تێناگەم لە هیچ
ئینجانەی لەززەت دەبینم
پڕ بووە لە تەرمی بۆگەنکردوو
دەرگا کراوەکان دەبینم
مەرگ بە خێرایی خۆی پێیاندا دەکا
ژوانگەیەکی چۆڵ دەبینم
بە داری نائومێدییەوە خۆی هەڵواسیوە
لە دوا وەسێتیدا نووسیوویەتی
زەمەنی باوەشە گەرمەکان تونی بابا چوو
ئیدی سەدەی دابڕان و
کوێربوونەوەی دڵی پڕ ئارەزووی منە
شیعرەکان دەبینم
لە دووتوێی دیوانە کەنفتەکاندا
بەسەر یەکدا ترنجاون و
ناتوانن چیتر
راموسان لە خۆیاندا جێ بکەنەوە
هێزیان نەماوە
تەوقی تەنهایی کەس بشکێنن
چاو بە ئەسرین بەکوڵ بۆ بەختی رەش و
بۆ ئەو هەموو ماچە چاوەڕوانانەی
ناو دەروونیان دەگرین
گۆڕستانە نوێیەکان دەبینم
تا دێت ئاوەدانتر دەبنەوە و
پڕ دەبن لە مردووی بێ ناونیشان

پڕ دەبن لە خۆزگەی هەڵوەریو
پڕ دەبن لە گوڵی خۆر نەدیو
پڕ دەبن لە حەزی تازە شکۆفەکردوو
پڕ دەبن لە خەونی نەبینراو
پڕ دەبن لە هەناری مێخۆش
پڕ دەبن لە نارنجی هیوا
پڕ دەبن لە سترانی ژیان
هیچ تێناگەم
تێناگەم لە هیچ
لە ژووری سەد و یانزەی
نەخۆشخانەیەکی هەمیشە بێدارەوە
تەرمە تازەکان دەژمێرم
هەروەک ئەوەی دڵڕەقی ژیان بژمێرم
گوێم لە هەناسەدانی بە زەحمەتە
وەک سەدای تەمبوورێکی خەمبار
دەڕژێتە ناو گوێیەکانم
گوێم راگرتووە لە بێدەنگی
گوێم راگرتووە لە خشەی پێی مردن
گوێم راگرتووە لە رژانی تەمەن
گوێم راگرتووە لە نرکەی نەخۆشێک
لە تەنیشتمەوە دەستی لەسەر دڵی راگرتووە
تا بزانێت هێشتا نەمردووە
گوێم لە دەنگی خەیاڵی خۆمە
بەسەرمدا دەشێڕێنێ
چەند لاپەڕەی ژوانت دڕاند
چەند خاوخلیچ بوو لە ئۆڵۆمپیادی ژیندا
چەند چاوەڕوانی توانەوەی جەستەی یار بوویت
لە پەرداخی حەزی فێ گرتووتدا
چەند کۆتری شیعرت
خستە قەفەزی کتێبەکانتەوە
چەند مەست بوویت
بە رۆژە نەهاتووەکانی ئایندە
لەناکاو دەنگی دکتۆرێک هات
بە بڵندی قسەی دەکرد
دەیووت هیچ نییە
حەرفێکی تر لە کتێبی ژیان سڕایەوە
گۆڕێکی بێ ناونیشانی تر زیاد بوو

ئیستەکم دەگرم
بە ترسەوە سەیری کاتژمێرەکەی دەستم دەکەم
ئاه خودایە
چارەگی دەوێت بۆ مەرگ
نۆبەتی هەڵفڕینی مەلی گیانمە
بەرەو ئاسمانە رەش داگەڵاوەکەی عەدەم

5-4-2020
رۆژی یەکشەمە

تێبینی: ئەم دەقە، دەقێکە بەدەم ئازاری نەخۆشییەوە، بە هەناسەسواری و لەژێر ئامێری هەناسەی دەستکرددا لە نەخۆشخانەیەکی دوورە وڵاتدا نوسراوە. سترانێکی غەمباری منە بۆ ئەو ئافاتەی بەسەر مرۆڤایەتیدا هاتووە بە هۆی کۆرۆنا ڤیرۆسەوە. ئێستا کاتژمێر هەژدە و بیست خولەکە، بەپێی ئاماری دوو کاتژمێر پێش ئێستا ژمارەی توشبووانی کۆرۆنا گەیشتۆتە یەک ملیۆن و دووسەد و چل و چوار هەزار کەس، ژمارەی گیان لە دەستدانیش گەیشتۆتە شەست و حەوت هەزار و هەشت سەد و حەفتا و حەوت کەس. هێشتا ڤیرۆسەکە بەخێرایی تیشک بڵاودەبێتەوە. تازە لە بەهاری تەمەنیدایە، تاکو دەگاتە پاییزی خۆی، دیار نییە ژیانی چەندی تریش لەگەڵ خۆیدا دەبات.